

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

«Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (Α.Μ. 1133306648)

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΚΑΡΑΤΑΣΙΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2015

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η επιλογή να ασχοληθώ, στη διπλωματική μου μελέτη, με το ρόλο του Διευθυντή του σχολείου στη δημιουργία και υποστήριξη δομών για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση προέκυψε από την αγωνία και τους προβληματισμούς μου, κατά την διάρκεια της άσκησης των Διευθυντικών μου καθηκόντων σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η προβληματισμοί αυτοί περιστρεφόταν γύρω από το ζήτημα της παροχής ίσων ευκαιριών μάθησης προς όλους τους μαθητές χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις.

Θα ήθελα να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου στον καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Κο Μπάρμπα Γεώργιο για τη διαρκή καθοδήγηση, τις πολύτιμες παρεμβάσεις και υποδείξεις καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της διπλωματικής μου εργασίας. Παρεμβάσεις που συνέβαλαν στην αρτιότερη διαμόρφωση του περιεχόμενου και της δομής της παρούσας μελέτης.

Ευχαριστώ επίσης τον Κο Καρατάσιο Γεώργιο για την γόνιμη συνεργασία που είχαμε.

Θέλω να ευχαριστήσω, επίσης, όλους τους Διευθυντές και Διευθύντριες οι οποίοι ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μου και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο απαραίτητο στην εξέλιξη της διπλωματικής εργασίας για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου, για την απεριόριστη κατανόησή τους κατά τη διάρκεια των σπουδών και της ενασχόλησής μου με τη διπλωματική μου εργασία.

Abstract

This study concerns the views of Directors for the inclusion of pupils with special educational needs and supporting role in the creation of structures, such as integration classes or parallel support to exclude no student from the educational process.

The development of integration programs in secondary education, and given the prospect of application of the Special Education laws (Law. 3699/2008) makes it necessary to explore the views of Directors schools in Secondary Education , for inclusion , and how these views influence their decisions.

The purpose of the study is to investigate the views of Directors for students inclusive benefits with special educational needs, whether the school and family cooperation may affect the educational process and what factors are those that , in its view other, affect the proper functioning of these structures .

Record the challenges and dilemmas that face during operation of integration blocks and parallel support as well as the objections and resistance to the implementation of integration.

Keywords : Directors / three views, Secondary Schools , Special Education Needs , Structures, integration classes .

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη αφορά τις απόψεις των Διευθυντών/τριών για την συνεκπαίδευση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τον υποστηρικτικό τους ρόλο στη δημιουργία δομών, όπως τα τμήματα ένταξης ή την παράλληλη στήριξη, ώστε να μην αποκλείεται κανένας μαθητής από την εκπαιδευτική διαδικασία.

Η ανάπτυξη προγραμμάτων ένταξης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και με δεδομένη τη προοπτική εφαρμογής της νομοθεσίας για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (Ν. 3699/ 2008) καθιστά αναγκαία τη διερεύνηση των απόψεων των Διευθυντών/τριών των σχολείων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, για την συνεκπαίδευση, και κατά πόσο αυτές οι απόψεις επηρεάζουν τις αποφάσεις τους.

Σκοπός της μελέτης είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των Διευθυντών/τριών για τα οφέλη της συνεκπαίδευσης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, το κατά πόσο η συνεργασία σχολείου και οικογένειας μπορεί να επηρεάσει την εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και ποιοι παράγοντες είναι εκείνοι οι οποίοι, κατά την άποψή τους, επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία αυτών των δομών. Καταγράφονται οι προκλήσεις και διλήμματα τα οποία αντιμετωπίζουν κατά την λειτουργία των τμημάτων ένταξης και της παράλληλης στήριξης καθώς επίσης και οι αντιρρήσεις και αντιστάσεις για την εφαρμογή της ενσωμάτωσης.

Λέξεις κλειδιά: Απόψεις Διευθυντών/τριών, Σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, Δομές, Τμήματα Ένταξης.

Η εκπόνηση της παρούσας μελέτης έγινε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ» με

κατεύθυνση την «ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ» του Πανεπιστημίου «ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ» και αποτελείται από 2 μέρη.

Αναλυτικότερα το 1^ο μέρος το οποίο περιλαμβάνει το ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ και αποτελείται από 3 κεφάλαια. Στο 1^ο κεφάλαιο περιγράφουμε τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των Διευθυντών των σχολείων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και γενικότερα το ρόλο τους στην οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.

Στο 2^ο κεφάλαιο περιγράφουμε τις θεωρίες ηγεσίας ως παράγοντας αποτελεσματικότητας στη διοίκηση του σχολείου.

Στο 3^ο κεφάλαιο αναφερόμαστε στην εκπαιδευτική πολιτική της ένταξης τόσο ως δυναμική διαδικασία όσο και ως αποτέλεσμα. Θα δώσουμε τον ορισμό της ένταξης και θα προσδιορίσουμε τις δομές στις οποίες μπορούν να φοιτούν οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Θα αναφερθούμε επίσης στις προκλήσεις και τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν οι Διευθυντές/τριες των σχολείων, καθώς επίσης και τις αντιρρήσεις και αντιστάσεις που εκφράζουν για την εφαρμογή της ενσωμάτωσης.

Το 2^ο μέρος περιλαμβάνει την ΕΡΕΥΝΑ και αποτελείται από 2 κεφάλαια. Στο 4^ο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση της μεθόδου με την οποία εκπονήθηκε η έρευνα καθώς επίσης και τα αποτελέσματα τα οποία πρόέκυψαν σύμφωνα με τις απαντήσεις των Διευθυντών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Στο 5^ο κεφάλαιο καταγράφονται τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν από την παρούσα έρευνα όπως και από άλλες σχετικές έρευνες και γίνονται προτάσεις για την προοπτική της ένταξης.

Πίνακας Περιεχομένων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
Abstract.....	3
Περίληψη	4
ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο :	
1.1.Το ελληνικό σχολείο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Εισαγωγή...	11
1.2.Ο ρόλος του Διευθυντή στο Ελληνικό Σχολείο.....	12
1.2.1.Καθήκοντα και αρμοδιότητες Διευθυντών Σχολείων.....	12
1.3.Σύλλογος Διδασκόντων - Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας - Συμβούλιο της Τάξης	17
1.3.1.Σύλλογος Διδασκόντων.....	17
1.3.2.Το Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας.....	19
1.4.Σχέσεις Σχολείου και οικογένειας.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο :	
2.1.Θεωρίες Ηγεσίας: Εισαγωγή.....	23
2.2.Σύγχρονες θεωρίες τύπων ηγεσίας στο Σχολείο.	26
2.2.1.Εκπαιδευτική ηγεσία.....	27
2.2.2.Διοικητική ηγεσία.....	27
2.2.3.Ηθική ηγεσία.....	28
2.2.4.Συμμετοχική ηγεσία.....	29
2.2.5.Ενδεχομενική ηγεσία.....	29

2.3.Διοίκηση – Διεύθυνση στο χώρο του Σχολείου.....	30
2.3.1. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις	30
2.3.1.1.Διοίκηση	30
2.3.1.2.Διεύθυνση.....	33
2.3.1.3.Σχέση Ηγεσίας και Διοίκησης	33
2.4.Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα στην εκπαίδευση.....	34
2.5.Ο αποτελεσματικός ηγέτης – διευθυντής σχολείου.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

3.1.Η εκπαιδευτική πολιτική της ένταξης: Εισαγωγή	41
3.2.Πολιτικές Συνεκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	42
3.3.Η εκπαιδευτική πολιτική της ένταξης στην Ελλάδα	46
3.4.Που φοιτούν οι μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες.....	51
3.5.Μαθητές με Αναπηρία και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	53
3.6.Τι είναι το τμήμα ένταξης.....	54
3.7.Παράλληλη Στήριξη.....	56
3.8.Προκλήσεις και Διλήμματα -Αντιρρήσεις και Αντιστάσεις για την εφαρμογή της ενσωμάτωσης.....	56

ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1.Σκοπός της έρευνας.....	61
4.2.Οι επιμέρους στόχοι της παρούσης έρευνας	62
4.3.Ερευνητικές Υποθέσεις	62

4.4.Ερευνητικά ερωτήματα.	63
4.5.Περίοδος υλοποίησης της έρευνας.....	64
4.6.Το Δείγμα της Έρευνας	65
4.7.Ερευνητικά εργαλεία - Περιγραφή των ερωτηματολογίων.	68
4.8.Εγκυρότητα περιεχομένου.....	71
4.9.Πιλοτική χορήγηση	71
4.10.Αξιοπιστία πιλοτικής χορήγησης.....	72
4.11.Συλλογή Δεδομένων της Έρευνας	72
4.12.Επεξεργασία Δεδομένων.....	72
4.13.Αντιστροφή τιμών	73
4.14.Έλεγχος αξιοπιστίας	73
4.15.Αποτελέσματα-Ευρήματα.....	73
Δημογραφικά δεδομένα.....	73
Έλεγχος Αξιοπιστίας στο σύνολο του Ερωτηματολογίου.....	78
4.16.Οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.	79
4.16.1.Σχολιασμός ευρημάτων σχετικά με την Οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.	80
4.17. Απόψεις των Διευθυντών/τριων των Σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την ένταξη και συνεκπαίδευση.	83
4.17.1. Μαθητών με ΗΠΙΕΣ εκπαιδευτικές ανάγκες.	83
4.17.1.1.Σχολιασμός ευρημάτων που αφορούν τις απόψεις των Διευθυντών/τριών σχετικά με τη συνεκπαίδευση μαθητών με ΗΠΙΕΣ εκπαιδευτικές ανάγκες.....	84

4.17.2. Μαθητών με ΣΟΒΑΡΕΣ εκπαιδευτικές ανάγκες.	86
4.17.2.1. Σχολιασμός ευρημάτων που αφορούν τις απόψεις των Διευθυντών/τριών σχετικά με τη συνεκπαίδευση μαθητών με ΣΟΒΑΡΕΣ εκπαιδευτικές ανάγκες.	88
4.17.3. Διαφορές στις απόψεις των Διευθυντών/τριών των Σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την ένταξη και συνεκπαίδευση μαθητών με ΗΠΙΕΣ και ΣΟΒΑΡΕΣ εκπαιδευτικές ανάγκες.	89
4.17.3.1. Σχολιασμός των ευρημάτων σχετικά με τις απόψεις των Διευθυντών/τριών ως προς τη συνεκπαίδευση μαθητών με ΗΠΙΕΣ και ΣΟΒΑΡΕΣ εκπαιδευτικές ανάγκες.	90
4.18. Διαφορές στις απόψεις των Διευθυντών/τριών για την ένταξη- συνεκπαίδευση ανάλογα με τη λειτουργία ή τη μη λειτουργία τμήματος ένταξης στο σχολείο τους.	91
4.18.1.Σχολιασμός των ευρημάτων σχετικά με τις απόψεις των Διευθυντών/τριών ως προς την ένταξη- συνεκπαίδευση και την ύπαρξη ή όχι τμήματος ένταξης στο σχολείο τους.....	92
4.19. Απόψεις των Διευθυντών/τριών των Σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την συνεργασία σχολείου και οικογένειας, τις επιμορφωτικές τους εκπαιδευτικές ανάγκες και την υποστήριξη των δομών.	93
4.19.1.Σχολιασμός των ευρημάτων σχετικά με τις απόψεις των Διευθυντών/τριών ως προς τη συνεργασία σχολείου και οικογένειας, τις επιμορφωτικές τους εκπαιδευτικές ανάγκες και την υποστήριξη των δομών.	94
4.20. Διαφορές στις απόψεις των Διευθυντών/τριών για την ένταξη - συνεκπαίδευση ανάλογα με τα χρόνια της διευθυντικής τους θητείας.	95
4.21. Διαφορές στις απόψεις των Διευθυντών/τριών για την ένταξη - συνεκπαίδευση ανάλογα με την ηλικιακή τους ομάδα.	95

4.22. Διαφορές στις απόψεις των Διευθυντών/τριών ανάμεσα στην οργάνωση και λειτουργία του σχολείου, τον βαθμό δυσκολίας κάλυψης υποδομών, το νομοθετικό πλαίσιο και την εκπαιδευτική τους προϋπηρεσία.....96

4.23. Σχέση μεταξύ επιμόρφωσης στην ειδική αγωγή και της παρουσίας ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού στη σχολική μονάδα.97

4.24. Απόψεις των Διευθυντών/τριων των Σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τους παράγοντες επιδρούν στην λειτουργία των δομών υποστήριξης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.....99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο:

5.1.Συμπεράσματα -Προτάσεις.....101

5.2.Γενικό σχόλιο109

Βιβλιογραφικές Αναφορές.

Ξενόγλωσση.....111

Ελληνική.....115

Νόμοι-Υπουργικές Αποφάσεις.....120

Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο.121